

Utrikesutskottets yttrande 2025/26:UU5y

Sveriges militära stöd till Ukraina

Till försvarsutskottet

Försvarsutskottet beslutade den 26 mars 2026 att ge utrikesutskottet tillfälle att senast den 23 april 2026 yttra sig över skrivelse 2025/26:162 och eventuella motioner i de delar som berör utrikesutskottets beredningsområde.

Utrikesutskottet lämnar i yttrandet synpunkter på skrivelsen i den del det berör utskottets beredningsområde och kommittémotion 2025/26:4006 (V) yrkandena 1 och 2.

Utskottet anser att försvarsutskottet bör avstyrka motionsyrkandena och föreslå att skrivelsen läggs till handlingarna.

I yttrandet finns en avvikande mening (V) och ett särskilt yttrande (C).

Utskottets överväganden

Bakgrund

Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022 har Sveriges militära stöd varit omfattande. Regeringen har med bred politisk förankring fattat beslut om 21 militära stödpaket. Totalt uppgår Sveriges militära stöd till Ukraina enligt skrivelsen till ett sammanlagt värde av ca 103 miljarder kronor. Det militära stödet består av flera delar, bl.a. överlåtelser av materiel från Försvarsmakten, anskaffning av nyproducerad materiel och utrustning för donation till Ukraina, finansiellt stöd via olika typer av multilaterala fonder och initiativ, utbildningsinsatser av olika karaktär samt stöd till Ukrainas förmåga att upphandla försvarsmateriel och att bedriva försvarsforskning. Flera svenska myndigheter lämnar stöd till Ukraina, däribland Försvarsmakten, Försvarets materielverk (FMV), Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) och Försvarshögskolan. Stöd har också lämnats inom det civila försvaret av Myndigheten för civilt försvar (tidigare Myndigheten för samhällsskydd och beredskap), Kustbevakningen och Myndigheten för psykologiskt försvar. Därutöver samverkar svensk försvarsindustri med ukrainsk industri.

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för det militära stöd som Sverige har lämnat till Ukraina sedan Ryssland inledde sin fullskaliga invasion 2022. Skrivelsen omfattar även redogörelser för hur det militära stödet koordineras i en internationell kontext, hur stödet följs upp samt hur lärdomar från kriget i Ukraina omhändertas. Dessutom redovisas regeringens bedömning av effekterna av det svenska stödet. Regeringens sammantagna bedömning är att det svenska militära stödet har haft en positiv inverkan på slagfältet i Ukraina. Det har också bidragit till positiva bieffekter för svensk del.

Motionen

I kommittémotion 2025/26:4006 av Hanna Gunnarsson m.fl. (V) yrkande 1 anför motionärerna att svensk krigsmaterielexport till Ukraina bör prioriteras framför export till andra stater och att det saknas styrning, verktyg och lagstiftning för detta. I yrkande 2 anføres att regeringen bör arbeta för ett minskat beroende av amerikansk krigsmateriel för Europas länder inklusive Ukraina.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis återupprepa det som utskottet har framfört i flera sammanhang (t.ex. bet. 2025/26:UU7), nämligen att den ryska fullskaliga invasionen av Ukraina har försatt Europa i det allvarligaste säkerhetspolitiska läget sedan andra världskrigets slut. Regeringen konstaterar i skrivelsen att försvaret av Ukrainas självständighet, suveränitet och territoriella integritet har fundamental betydelse inte bara för Ukrainas, utan för hela Europas framtid. I enlighet med vad det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet framförde när det behandlade de säkerhetspolitiska delarna av totalförsvarspropositionen (prop. 2024/25:34, bet. 2024/25:UFöU1, rskr. 2024/25:90) vill utskottet understryka det säkerhetspolitiska hot som Rysslands aggression mot Ukraina utgör. Rysslands aggression mot Ukraina strider mot folkrätten, inklusive FN-stadgans våldsförbud, men även mot den europeiska säkerhetsordningen, inklusive de normer, samarbeten och institutioner som utgör fundament för europeisk säkerhet. Mot denna bakgrund ställer sig utskottet liksom tidigare (bl.a. bet. 2025/26:UU7 och bet. 2025/26:UU1) bakom att regeringen ger närområdet högsta prioritet i utrikes- och säkerhetspolitiken och att stödet till Ukraina är regeringens främsta utrikespolitiska uppgift. Utskottet vill vidare framhålla att ett osvikligt stöd till Ukraina även innebär ett försvar av den regelbaserade världsordningen.

Regeringen anger vidare i skrivelsen att ett starkt, förutsägbart och uthålligt stöd till Ukraina är ett av de främsta sätten att motverka Rysslands målsättningar och begränsa Rysslands handlingsmöjligheter. Utskottet välkomnar att regeringen stöder Ukrainas ansträngningar för att uppnå en rättvis och hållbar fred grundad i folkrätten, inklusive FN-stadgan. Utskottet anser liksom regeringen att det är upp till Ukraina att avgöra vilka villkor som är acceptabla för en sådan fred och att respekt för Ukrainas suveränitet och territoriella integritet bör vara grundläggande utgångspunkter, vilket bl.a. framgår av en interpellationsdebatt med utrikesministern (ip. 2025/26:230). Så länge Rysslands anfallskrig mot Ukraina pågår arbetar regeringen dock utifrån en tvåpunktsplan som innebär mer stöd till Ukraina och ökad press på Ryssland. Utskottet understryker betydelsen av att Ryssland ställs till svars för de brott mot folkrätten som begås i Ukraina, bl.a. genom omfattande sanktioner. Utskottet välkomnar att regeringen verkar för att EU ska öka trycket på Ryssland och att regeringen arbetar inom EU för mer effektiva sanktioner genom åtgärder mot sanktionskringgående. Därtill behöver ansträngningarna för att de immobiliserade ryska tillgångarna ska kunna användas för ytterligare stöd till Ukraina fortsätta.

Utskottet anser liksom regeringen att Ukrainas förmåga att uthålligt försvara sig är avhängig det stöd som landet får utifrån. Vid behandlingen av budgetpropositionen för 2025 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 5, bet. 2025/26:UU1, rskr. 2025/26:99) ställde sig utskottet bakom regeringens politiska inriktning som bl.a. innebar att regeringen kommer att ge mesta möjliga politiska, ekonomiska, humanitära, militära och rättsliga stöd till det krigsdrabbade Ukraina så länge det behövs samt att regeringen inte utesluter några typer av

framtida stöd. Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina i februari 2022 har Sverige bidragit med ett omfattande militärt, humanitärt och annat civilt stöd till Ukraina. Sverige hade den 19 februari 2026 bidragit med motsvarande ca 128 miljarder kronor till olika insatser för att stötta Ukraina enligt uppgifter från regeringens hemsida. Tillsammans med EU har Sverige också fattat beslut om omfattande makroekonomiskt stöd och flera sanktionspaket mot Ryssland. Utskottet vill framhålla vikten av ett brett stöd till Ukraina, att stödet fokuserar på både akuta och långsiktiga behov samt att de olika delarna av stödet samordnas med och kompletterar varandra. Utskottet kan konstatera att det finns många beröringspunkter mellan det militära och civila stödet, exempelvis inom ramen för det civila stödet för att stärka säkerheten och motverka destabilisering genom bl.a. försvars- och säkerhetssektorreform, återintegrering av krigsveteraner samt stöd till människor i frontnära områden. Regeringen har lämnat in en skrivelse som innehåller en fördjupad resultatredovisning av det internationella biståndet till Ukraina (skr. 2025/26:97) och som behandlas av utskottet i betänkande 2025/26:UU3.

Riksdagen och utrikesutskottet har fortsatt att visa sitt eniga stöd och sin solidaritet med Ukraina. Utrikesutskottet har i olika konstellationer haft upprepade kontakter med företrädare för Ukrainas regering, ledamöter i Ukrainas parlament och civilsamhällesorganisationer. Den 27 mars 2025 höll utrikesutskottet ett seminarium inom ramen för riksdagens forskningsdag på temat Ukraina med fokus på återhämtning och återuppbyggnad med inbjudna forskare. När utskottet justerar detta yttrande befinner sig representanter för utskottet och för samtliga riksdagens partier på utskottsresa till Ukraina för andra gången denna valperiod.

Utskottet framhåller, liksom det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet (bet. 2024/25:UFöU1), att det även fortsättningsvis kommer att ställas höga krav på enighet, robusthet och beslutsamhet från de länder som stöder Ukraina. Långsiktig uthållighet är av väsentlig betydelse. Västs och EU:s fortsatta sammanhållning är en central faktor för denna uthållighet i såväl sanktionerna mot Ryssland som i stödet till Ukraina. Utskottet konstaterar även att det krävs omfattande internationell koordinering för att säkerställa att stödet får bästa möjliga effekt. Utskottet noterar att regeringen i skrivelsen bedömer att beslutet att införa en långsiktig ekonomisk ram för det militära stödet har varit centralt för att åstadkomma en mer effektiv planering och en ökad förutsebarhet för den ukrainska sidan. Regeringen bedömer att regelbundenheten, långsiktigheten och uthålligheten i det svenska stödet har haft en positiv inverkan på den ukrainska stridsmoralen eftersom det är ett bevis på ett kontinuerligt och långsiktigt stöd från det internationella samfundet. Det har också gett Sverige förutsättningar att driva på andra länder att ge ett ökat stöd till Ukraina. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla vikten av att regeringen, inom EU och internationellt, fortsätter att verka för att kriget i Ukraina ska stå högt på dagordningen och för ett omfattande, förutsägbart och strukturerat stöd till Ukraina som är i linje med landets behov.

Utskottet ser det som naturligt och nödvändigt att det svenska stödet utvecklas dynamiskt utifrån utvecklingen på marken och utifrån den bredare säkerhetspolitiska utvecklingen, vilket regeringen anger i skrivelsen. Regeringen drar i skrivelsen ett antal lärdomar av det militära stödet till Ukraina hittills. En viktig bieffekt av det militära stödet för svensk del är enligt regeringen att det har stärkt det internationella säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet med viktiga allierade, t.ex. USA, Storbritannien, Norge, Danmark, Nederländerna, Tyskland, Estland, Lettland och Litauen. Utskottet vill tillägga att även samarbetet med andra allierade, såsom Polen och Frankrike, har stärkts och välkomnar det faktum att Sveriges bidrag till andra länders initiativ och deltagande i bi- och multilaterala samarbeten inom ramen för det militära stödet till Ukraina har en positiv inverkan på samarbete i andra frågor.

Regeringen bedömer att det svenska stödet till Ukraina har stärkt svensk, europeisk och ukrainsk försörjningssäkerhet av försvarsmateriel. Regeringen bedömer också att det militära stödet till Ukraina bidrar till stärkt försvarsinnovation samt teknik- och taktikutveckling såväl i Sverige som i övriga Europa. Utskottet noterar vidare att regeringen som en del av den samlade uppföljningen av stödet den 29 januari 2026 gav FOI ett särskilt uppdrag att till senast den 30 november 2026 analysera vilken effekt den försvarsmateriel som Sverige har donerat till Ukraina har haft. FOI ska bl.a. titta på hur materielen har använts, hur den har bidragit till den ukrainska försvarsförmågan och vilken påverkan donationerna har haft säkerhetspolitiskt.

När det gäller motionsyrkandena om att prioritera krigsmaterielexporten till Ukraina och om användandet av amerikansk krigsmateriel konstaterar utskottet, liksom i tidigare betänkanden om strategisk exportkontroll (bl.a. bet. 2024/25:UU9), att försvarsindustrin sedan lång tid tillbaka är en central del av den svenska säkerhets- och försvarspolitik. De svenska försvarsföretagen är privatägda och exportorienterade. Krigsmaterielexporten stärker den svenska försvarsindustrins möjligheter att bibehålla en hög konkurrenskraftig teknologinivå och därigenom den kompetens som krävs för att underhålla och vidmakthålla Försvarsmaktens materielsystem. En internationellt konkurrenskraftig teknikinivå bidrar till att Sverige förblir ett intressant land för det internationella samarbetet och medför bättre möjligheter för Sverige att påverka det internationella exportkontrollsamarbetet. Det ligger således i Sveriges säkerhetspolitiska intresse att värna ett långsiktigt och kontinuerligt samarbete i materielfrågor med ett antal traditionella samarbetsländer, vilket således bygger på både export och import av krigsmateriel. Utskottet framhåller att samarbetet med allierade, såsom Sveriges nordiska och baltiska grannländer, USA och Storbritannien, är av särskild vikt för Sveriges säkerhet, vilket även framförs i skrivelse 2025/26:114 om strategisk exportkontroll under 2025. Den transatlantiska länken är avgörande för svensk och europeisk säkerhet. Utskottet vill även tillägga att regeringen i 2026 års utrikespolitiska deklaration anförde att Europas relation till USA går in i en ny era. Med en transatlantisk länk i förändring måste Sverige enligt regeringen stärka Europa

och relationerna med allierade och partner i Sveriges närområde. Regeringen överlämnade den 1 april 2026 proposition 2025/26:228 Ett modernt och anpassat regelverk för krigsmateriel. I propositionen framförs bl.a. att genom ökat samarbete på europeisk nivå kan Sverige, tillsammans med andra europeiska stater, trygga sin försörjning av krigsmateriel. Propositionen innehåller mot denna bakgrund ett förslag om att Sverige ska ansluta till avtalet om exportkontroll på försvarsområdet mellan Frankrike, Tyskland, Spanien och Storbritannien. Det kommer att vara upp till utskottet att ta ställning till detta och andra förslag i propositionen i sin kommande beredning av propositionen i betänkande 2025/26:UU18.

Utskottet vill framhålla att Sveriges stöd till Ukraina saknar motsvarighet sedan stödet till Finland under vinterkriget 1939. Utskottet kan konstatera att FMV med utgångspunkt i de ukrainska behoven har i uppgift att löpande samla information om produkter som kan anskaffas och levereras till Ukraina inom relativt korta tidsförhållanden. FMV lämnar därefter förslag till regeringen när det gäller sådan materiel som kan anskaffas och skänkas till Ukraina. Mot bakgrund av FMV:s förslag och Ukrainas förmedlade behov fattar regeringen sedan beslut om anskaffning. Det mesta av regeringens militära stöd till Ukraina har krävt Inspektionen för strategiska produkter (ISP) tillstånd enligt lagen om krigsmateriel. Av bl.a. ISP:s årsredovisning för 2025 framkommer att samtliga inkomna ärenden under året som har rört stöd till Ukraina har varit av hög prioritet för ISP. Utskottet ser positivt på detta och konstaterar att enligt information som har inhämtats från ISP saknas det i dagsläget inte möjligheter att prioritera export av krigsmateriel till Ukraina. Utskottet framhåller att den svenska tillståndsprövningen för export av krigsmateriel bygger på en helhetsbedömning med utgångspunkt i regeringens riktlinjer och etablerad praxis. Riktlinjerna utgör de principer som ska vara vägledande vid tillståndsprövningen. Vidare beaktas i tillståndsprövningen kriterierna i EU:s gemensamma ståndpunkt (2008/944/Gusp) och FN:s vapenhandelsfördrag. ISP har som fristående myndighet till uppgift att självständigt pröva ansökningar om tillstånd i enlighet med regelverket i dess helhet. Utskottet konstaterar att ISP därmed har att göra en sammanvägd bedömning i varje enskilt fall utifrån rådande förhållanden. Utskottet konstaterar att regelverket och dess tillämpning följs upp och utvärderas löpande, bl.a. genom riksdagens behandling av regeringens årliga skrivelse om strategisk exportkontroll och genom de löpande samråden med Exportkontrollrådet.

Mot bakgrund av det som anförs ovan anser utskottet att försvarsutskottet bör avstyrka motion 2025/26:4006 (V) yrkandena 1 och 2 samt föreslå att skrivelsen läggs till handlingarna.

Stockholm den 23 april 2026

På utrikesutskottets vägnar

Olle Thorell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Olle Thorell (S), Fredrik Ahlstedt (M), Alexandra Völker (S), Yasmine Eriksson (SD), Linnéa Wickman (S), Annika Strandhäll (S), John E Weinerhall (M), Stefan Olsson (M), Katarina Tolgfors (M), Azra Muranovic (S), Rasmus Giertz (SD), Lotta Johnsson Fornarve (V), Anna Lasses (C), Yusuf Aydin (KD), Elin Nilsson (L) och Magdalena Thuresson (M).

Avvikande mening

Sveriges militära stöd till Ukraina (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V) anför:

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina är folkrättsvidrig och en humanitär katastrof. Med stöd i folkrätten och FN-stadgan står Vänsterpartiet bakom Sveriges militära, ekonomiska och humanitära stöd till Ukraina. I skrivelsen slår regeringen fast att stödet till Ukraina är en central del av svensk försvars- och säkerhetspolitik. Jag delar den uppfattningen, och vill understryka vikten av att Ukraina kan försvara sig för det ukrainska folkets frihets skull. För det krävs militärt stöd från andra länder. Det är nödvändigt att stödet till Ukraina är långsiktigt, att det utvecklas dynamiskt samt att det är Ukrainas behov och den säkerhetspolitiska situationen som ligger till grund för stödet.

Försvarsindustrin har en mycket viktig roll i det svenska stödet till Ukraina. Alla försäljningar av krigsmateriel kräver tillstånd från ISP. Jag anser dock att det i praktiken saknas styrning, verktyg och lagstiftning för att prioritera Ukraina framför export till andra stater. Det betyder att det produceras viktig försvarsmateriel i Sverige i dag som exporteras till andra länder men som i stället skulle kunna göra nytta i Ukraina. Jag anser därför att svensk vapenexport till Ukraina ska prioriteras framför export till andra stater.

Jag står bakom allt militärt stöd till Ukraina men ser en risk med att Europas länder i alltför hög utsträckning förlitar sig på USA, som har visat stor ombytlig och opålitlig utrikes- och säkerhetspolitik. Sverige bidrar bl.a. med militärt stöd till Ukraina genom initiativet Prioritised Ukraine Requirements List (PURL). PURL koordineras av Nato och tillgängliggör amerikansk försvarsmateriel finansierad av allierade. Senast i slutet av mars 2026 förekom uppgifter om att USA hotade med att stoppa leveranserna inom ramen för PURL. Jag anser att Europa måste bli mer oberoende av USA och i högre utsträckning ansvara för sin egen säkerhet. Europa behöver lösgöra sig från kopplet som den s.k. transatlantiska länken innebär. På lång sikt behöver även Ukrainas militära beroende av USA minska. Jag vill dock understryka att det i dagsläget måste vara Ukrainas behov som styr landets militära samarbeten. Däremot bör Sverige enligt mig verka för att EU:s medlemsländer i de fall det är möjligt erbjuder alternativ. Det gäller inte minst när det kommer till produktion av ammunition, där det finns störst möjligheter till ett ökat europeiskt samarbete. Jag anser därför att Sverige ska arbeta för ett minskat beroende av amerikansk krigsmateriel för Europas länder, inklusive Ukraina.

Särskilt yttrande

Sveriges militära stöd till Ukraina (C)

Anna Lasses (C) anför:

Det är centralt med långsiktighet i stödet till Ukraina för en mer effektiv planering och förutsägbarhet för Ukraina. Det är av det skälet som Centerpartiet har föreslagit att 1 procent av BNI ska avsättas till stöd till Ukraina för kommande år. En biståndsfond för Ukraina skulle enligt mig ge förutsättningar för ökad förutsägbarhet både militärt och utvecklingsmässigt.

Centerpartiet har fortlöpande under flera år krävt att även Jas Gripen ska ställas till Ukrainas förfogande för att säkra lufterummet. Tiden har gått, och tid är liv för Ukraina och avgörande för möjligheten att slå tillbaka den ryska aggressorn. Jag anser att det finns betydligt mer att göra även för Sverige.